

Dialogul este un mijloc de expunere foarte frecvent utilizat în cadrul operelor literare. El are rolul de a reproduce o discuție dintre două sau mai multe personaje. Dialogul este alcătuit dintr-o serie de replici. Replica este intervenția unei persoane în dialog. Semnalarea replicilor dintr-un dialog se face prin:

- verbe care exprimă acțiunea de a spune : a răspunde, a zice, a întreba, a striga, a șopti etc.
- gesturi
- mimică.

Verbele care semnalează replicile unei persoane pot fi poziționate diferit:

- după replică (precedate de virgulă);
- înaintea replicii (urmate de două puncte);
- în interiorul replicii (izolate prin virgule sau linii de pauză).

Pe lângă funcția sa de a reda convorbirea dintre personaje, într-o operă literară dialogul constituie și un mijloc de caracterizare. El dă personajelor posibilitatea de a se prezenta singure, prin ceea ce își spun sau prin felul de a se exprima.

Deosebit de importantă într-un dialog scris este punctuația, care marchează diferite valori expresive:

- semnul întrebării [?] – este utilizat pentru a marca o atitudine de îndoială, nedumerire, uimire;
- semnul exclamării [!] – marchează emoția, furia, surpriza, uimirea etc.;
- punctele de suspensie [...] – sunt folosite pentru a reproduce ezitățile, pauzele, întreruperile din vorbire.

Într-un dialog, vorbitorii trebuie să-și adapteze limbajul la partener și la scopul sau împrejurările situației de comunicare.

Redarea spuselor unui personaj se poate face atât prin dialog (vorbire directă), cât și prin narațiuni (vorbire indirectă).

Trecerea vorbirii directe în vorbire indirectă se realizează după mai multe reguli ce trebuie respectate :

- se elimină linia de dialog;
- se transformă persoana I și a II-a a verbelor și a pronumelor în persoana a III-a;
- se semnalează replicile prin verbe care exprimă acțiunea de a spune;
- după aceste verbe se folosesc cuvinte precum: că, să, ca să, dacă, unde, cum, care etc.;
- cuvintele vorbitorului trebuie reproduse cât mai exact;
- modul imperativ se transformă în conjunctiv;
- cazul vocativ se transformă în acuzativ sau dativ;
- se elimină exclamațiile.